

ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากโครงการศึกษาครอบครัวไทย (General Family Survey: GFS) เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณระดับประเทศ โดยมีขนาดตัวอย่างจำนวน 3,287 คน ทั้งชายและหญิง ซึ่งมีอายุ 15 ปีขึ้นไป ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มีนาคม-พฤษภาคม 2537 โดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์สำคัญของโครงการ 4 ประการด้วยกันคือ

1. เพื่อร่วมกิจกรรมเฉลิมฉลองปีครอบครัวสากล 2537
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลระดับประเทศเกี่ยวกับสภาวะการณ์ภายในครอบครัวไทยในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล เสริมกับข้อมูลที่มีอยู่บ้างแล้วจากโครงการต่าง ๆ ในอดีต
3. เพื่อศึกษาตัวกำหนด และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคนต่างรุ่นและต่างเพศภายในครอบครัว
4. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหลายด้านที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และศักยภาพของครอบครัว เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ

ขอขำยในการเก็บรวบรวมข้อมูลของโครงการครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ภูมิหลังด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ของผู้ให้สัมภาษณ์และครอบครัว รวมทั้งชีวิตในวัยเยาว์ของผู้ให้สัมภาษณ์
2. ข้อมูลพื้นฐานภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์และครอบครัว
3. การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตก่อนอายุ 30 ปี ของผู้ให้สัมภาษณ์ อาทิ การศึกษา การประกอบอาชีพ เหตุการณ์ด้านประชากร เช่น การสมรส การมีบุตร การย้ายถิ่น ฯลฯ
4. สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว และสภาพแวดล้อม
5. การเลี้ยงดูบุตร
6. การระับผิดชอบของสมาชิกครอบครัว และการตัดสินใจภายในครอบครัว
7. การจัดสรรเวลาของสมาชิกภายในครอบครัว
8. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวต่างรุ่น (พ่อ-แม่ ลูก พี่น้อง ฯลฯ) และสมาชิกต่างเพศ
9. ผู้สูงอายุ และทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
10. ทัศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวไทย

สำหรับการคัดเลือกตัวอย่างครอบครัวและบุคคลในการสัมภาษณ์นั้น ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sample) คือกำหนดให้มีครอบครัวที่ตกเป็นตัวอย่างในจำนวนใกล้เคียงกันจากแต่ละภาคโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในขนาดของภาค รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกจำนวนตัวอย่างครอบครัวและบุคคลที่คาดว่าจะสัมภาษณ์แสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 (ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ, 2538: 8-9)

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการเลือกตัวอย่างในการสัมภาษณ์ (Multi-staged Stratified Sampling)

เขตพื้นที่	จำนวนเขตพื้นที่และบ้านตัวอย่างที่เลือก/ภาค				
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	กรุงเทพฯ
จังหวัด	3	3	3	2	1
อำเภอ (2: จังหวัด)	6	6	6	4	-
หมู่บ้าน (3: อำเภอ)	18	18	18	12	-
ชุมชน (2: จังหวัด)*	6	6	6	4	20
บ้าน (: หมู่บ้าน)	25	25	25	25	-
บ้าน (: ชุมชนอาคาร)	35	35	35	35	38
จำนวนตัวอย่างครอบครัวที่คาดว่าจะได้ในการเก็บข้อมูล					
ชนบท	450	450	450	300	-
เมือง	210	210	210	140	760

* ชุมชนอาคารในเขตเมือง (urban block)

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างในโครงการศึกษาครอบครัวไทย จำแนกตามภาค เขตเมือง/ชนบท และเพศผู้ให้สัมภาษณ์

ภาค	จำนวนครอบครัวที่สัมภาษณ์ได้		
	เมือง	ชนบท	รวม
เหนือ	212	450	662
ตะวันออกเฉียงเหนือ	215	450	665
กลาง	215	451	666
ใต้	141	303	444
กรุงเทพมหานคร	800	-	800
รวม	1,583	1,654	3,237
เพศผู้ให้สัมภาษณ์			
ผู้ให้สัมภาษณ์ชาย			1,046 ราย
ผู้ให้สัมภาษณ์หญิง			2,191 ราย

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลเพียงบางส่วนจากโครงการศึกษาครอบครัวไทย (GFS) เนื่องจาก การวิเคราะห์ครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทย การเลือกตัวอย่าง ประชากรที่ใช้เป็นหน่วยวิเคราะห์จึงจำกัดเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์เพศชายที่มีสถานภาพสมรส กำลังสมรส (อยู่กินกับภรรยา) และมีบุตรอายุระหว่าง 0-3 ปี อย่างน้อย 1 คน ในช่วงของการสัมภาษณ์ การคัดเลือก ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ได้ตัวอย่างในการวิเคราะห์ครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 746 คน พฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรวัดจากคำถาม 2 ข้อ คือ

1. ตัวบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากน้อยเพียงใด
2. ตัวบิดาได้ใช้เวลาว่างเล่นหัว/พูดคุยกับบุตรมากน้อยเพียงใด

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลโครงการศึกษาครอบครัวไทย ซึ่งมีข้อคำถามครอบคลุมเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัวไทย ทำให้การวิเคราะห์ครั้งนี้ต้องถูกจำกัดตัวแปรในระดับลึกหรือเฉพาะด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของบุตร การดูแลสุขภาพ ยามปกติและยามเจ็บป่วย เป็นต้น
2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายผู้ให้สัมภาษณ์ ได้จากการประเมินตัวเองของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนั้น ระดับความมากน้อยของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนจึงอาจไม่เท่ากัน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

การศึกษาครั้งนี้กำหนดตัวแปรอิสระไว้ 12 ตัวด้วยกัน ได้แก่ อายุ ระยะเวลาสมรส จำนวนบุตร อาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ อาชีพของภรรยาผู้ให้สัมภาษณ์ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา การช่วยงานบ้าน แบบของครอบครัว ทักษะคติต่อบทบาทของชายในครอบครัว ภาคที่อยู่อาศัย และเขตที่อยู่อาศัย (เมือง,ชนบท)

2. ตัวแปรตาม

ในโครงการศึกษาครอบครัวไทย มีคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทย จากข้อคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ จ.5 และ จ.6 ดังนี้

จ.5 ตัวบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากน้อยเพียงใด

1. บิดาดูแลบุตรเป็นส่วนใหญ่	2. ช่วยดูแลพอ ๆ กัน
3. ช่วยภรรยาเป็นบางครั้ง	4. บิดาดูแลบุตรเป็นส่วนน้อย
5. ไม่เคยช่วยเลย	

จ.6 ตัวบิดาได้ใช้เวลาว่าง เล่นหัว/พูดคุยกับบุตรมากน้อยเพียงใด

1. ทุกครั้งที่ว่าง
2. ไม่ค่อยได้พูดคุยหรือเล่นหัวด้วย
3. ไม่เคยมีเวลาให้เลย

แต่เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากข้อ จ.6 มีการกระจายที่ไม่สมดุลงันในแต่ละข้อเลือก (skewed distribution) โดยผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดจะตอบว่าได้ใช้เวลาว่างเล่นหัว พูดคุยกับบุตร ทุกครั้งที่ว่าง ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงไม่นำข้อมูลจากข้อ จ. 6 มาวิเคราะห์ การประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทยในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้เฉพาะข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ จ.5 เพียงข้อเดียวเท่านั้น

คำจำกัดความ และการวัดตัวแปร

การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง การที่ชายช่วยดูแลบุตร ประเมินจากคำถาม ข้อ จ.5 คือ

ตัวบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากน้อยเพียงใด

1. บิดาดูแลบุตรเป็นส่วนใหญ่
2. ช่วยดูแลพอ ๆ กัน
3. ช่วยภรรยาเป็นบางครั้ง
4. บิดาดูแลบุตรเป็นส่วนน้อย
5. ไม่เคยช่วยเลย

ชาย หมายถึง ชายผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพสมรส กำลังสมรส และมีบุตรอายุ 0-3 ปี อย่างน้อย 1 คน ในช่วงของการสัมภาษณ์

บุตร หมายถึง บุตรของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีอายุ 0-3 ปี

อายุ หมายถึง อายุของชายผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันเกิดครั้งสุดท้าย แบ่งเกณฑ์อายุ ดังนี้ กลุ่มชายที่มีอายุ 34 ปี หรือต่ำกว่า กลุ่มที่มีอายุ 35-49 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป

จำนวนบุตร หมายถึง จำนวนบุตรทั้งหมดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ยังมีชีวิตอยู่ แบ่งเป็น กลุ่มชายที่มีบุตร 1 คน กลุ่มที่มีบุตร 2-3 คน และกลุ่มที่มีบุตร 4 คนขึ้นไป

ระยะเวลาสมรส หมายถึง ระยะเวลาที่อยู่กินร่วมกับภรรยาที่เป็นมารดาของบุตร แบ่งเป็น กลุ่มที่มีระยะเวลาสมรสต่ำกว่า 15 ปี กลุ่มที่มีระยะเวลาสมรส 15-24 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาสมรส 25 ปีขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง อาชีพที่ผู้ให้สัมภาษณ์ชายประกอบอยู่ในปัจจุบันและถือเป็นอาชีพหลักของตนขณะให้สัมภาษณ์ แบ่งเป็น

อาชีพภาคเกษตรกรรม หมายถึง เกษตรกร ชาวประมง

อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม หมายถึง อาชีพอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพในภาคเกษตรกรรม เช่น การค้า ข้าราชการ งานบริการ ฯลฯ

อยู่บ้าน หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้ทำงาน/เกษียณ/อยู่บ้าน

อาชีพของภรรยา หมายถึง อาชีพที่ภรรยาของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบอยู่ในปัจจุบันและถือเป็นอาชีพหลัก แบ่งเป็น

อาชีพภาคเกษตรกรรม หมายถึง เกษตรกร ชาวประมง

อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม หมายถึง อาชีพอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพในภาคเกษตรกรรม เช่น การค้า ข้าราชการ งานบริการ ฯลฯ

อยู่บ้าน หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้ทำงาน/เกษียณ/แม่บ้าน

รายได้ของครอบครัว เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน จากทุกแหล่ง รวมทั้งของสมาชิกทุกคนที่มอบรายได้เป็นของครอบครัว แบ่งเป็น 3,000 บาท/เดือน หรือต่ำกว่า 3,001-7,000 บาท/เดือน 7,001-15,000 บาท/เดือน และสูงกว่า 15,000 บาท/เดือน

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับชั้นการศึกษาสูงสุดที่จบ แบ่งเป็น กลุ่มที่จบการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น กลุ่มที่จบประถมศึกษาตอนต้น และกลุ่มที่จบสูงกว่าประถมศึกษาตอนต้น

แบบของครอบครัว หมายถึง แบบครอบครัวเดี่ยว (ประกอบด้วยคู่สมรส 1 คู่ และบุตรที่ยังไม่ได้สมรส) และแบบครอบครัวขยาย (นอกจากคู่สมรส 1 คู่ และบุตรที่ยังไม่ได้สมรสแล้วยังประกอบด้วยคนอื่นอีก)

การช่วยงานบ้าน หมายถึง การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ช่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น กวาดบ้าน ซักผ้า ทำกับข้าว เป็นต้น แบ่งเป็น กลุ่มที่ช่วยงานบ้าน กับกลุ่มที่ไม่ช่วยงานบ้าน

ภาคที่อยู่อาศัย หมายถึง ภูมิภาคปัจจุบันของผู้ให้สัมภาษณ์ แบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ กรุงเทพมหานคร

เขตที่อยู่อาศัย หมายถึง เขตที่ตั้งบ้านเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ แบ่งเป็น เขตเมืองและเขตชนบท

ทัศนคติต่อบทบาทของชายในครอบครัว หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของชายในครอบครัว วัดความคิดเห็นจากคำถามที่ว่า “เป็นการดีสำหรับครอบครัวหากสามีเป็นคนหาเลี้ยงครอบครัว และภรรยาเป็นคนดูแลเรื่องในบ้าน” แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อบทบาทของชายในครอบครัว (ผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยกับคำถามข้างต้น) และกลุ่มที่มีทัศนคติเชิงลบต่อบทบาทของชายในครอบครัว (ผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยกับคำถามข้างต้น)

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทย โดยใช้ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (Cross-Tabulations) เพื่อแสดงลักษณะทั่วไป และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระที่ศึกษาและมีการทดสอบความสัมพันธ์โดยมีตัวแปรควบคุมในบางกรณีที่เป็น ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2 -test) ที่ระดับนัยสำคัญต่ำกว่า หรือเท่ากับ 0.05 ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีโอกาสเป็นไปได้ หรือเชื่อถือได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ของตัวอย่างที่ศึกษา ส่วนการแสดงค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติเสนอในรูปแบบ P-value

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทยกับตัวแปรอิสระต่าง ๆ โดยใช้การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis หรือ MCA) เพื่อทดสอบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทย

ลักษณะด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของผู้ให้สัมภาษณ์

ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อมูลรายละเอียดในรูปแบบของการแจกแจงความถี่ร้อยละ (percentage distribution) เกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของชายไทยที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์และตกเป็นตัวอย่างในการศึกษานี้ โดยได้จำแนกตามลักษณะภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ อายุ จำนวนบุตร ระยะเวลาสมรส อาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ อาชีพของภรรยาผู้ให้สัมภาษณ์ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา การช่วยงานบ้านแบบของครอบครัว ทิศนคติต่อบทบาทของชายในครอบครัว เขตที่อยู่อาศัย และ ภาคที่อยู่อาศัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตามตารางที่ 3)

1. ลักษณะภูมิหลังทางประชากร

1.1 อายุ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นชายที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป อายุโดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่งนี้คือ 46 ปี มีทั้งสิ้น 746 ราย กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 40.5) รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุ 35-49 ปี และกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี (ร้อยละ 34 และ 25.5 ตามลำดับ)

1.2 จำนวนบุตร

นอกจากบุตรอายุ 0-3 ปีที่กลุ่มตัวอย่างมีแล้ว การศึกษาครั้งนี้ยังต้องการทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีบุตรที่มีชีวิตจำนวนเท่าใด เพราะหากมีบุตรที่มีชีวิตจำนวนมากย่อมแสดงถึงภาระที่จะต้องรับผิดชอบไม่ว่าบุตรนั้นจะมีอายุเท่าใด เมื่อจำแนกข้อมูลตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 1-17 คน จำนวนบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย 3 คน กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตร 2-3 คน มีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 45.7) รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตร 4 คนขึ้นไป (ร้อยละ 36.6) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรเพียง 1 คนนั้น มีร้อยละ 17.7

1.3 ระยะเวลาสมรส

ระยะเวลาสมรส หรือระยะเวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์อยู่กินกับภรรยาอยู่ระหว่างต่ำกว่า 1 ปี - 56 ปี เมื่อคิดระยะเวลาสมรสโดยเฉลี่ยคือ 20.5 ปี ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 37.7 อยู่กินกับภรรยาเป็นเวลาน้อยกว่า 15 ปี รองลงมาเป็นกลุ่มที่อยู่กินกับภรรยาเป็นเวลา 25 ปี (ร้อยละ 35.9) และผู้ที่อยู่กินกับภรรยาเป็นเวลา 15-24 ปี มีสัดส่วนที่ต่ำที่สุด (ร้อยละ 26.4)

2. ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์

เมื่อพิจารณาถึงอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการถามถึงอาชีพที่ผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบอยู่ในปัจจุบันและถือเป็นอาชีพหลักของตนเองให้สัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 48.5) รองลงมาคือผู้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 43.6) ส่วนผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรืออยู่บ้านมีร้อยละ 7.9

2.2 อาชีพของภรรยา

ด้านอาชีพของภรรยาของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น เป็นข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์ชาย (สามี) โดยถามถึงอาชีพหลักที่คู่สมรสประกอบอยู่ในปัจจุบัน และถือเป็นอาชีพหลักขณะที่ให้สัมภาษณ์ พบว่าภรรยาของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 41.8) รองลงมาได้แก่กลุ่มที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 34.5) ส่วนผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือเป็นแม่บ้านนั้นมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 23.7

2.3 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งประมาณจากรายได้รวมของสมาชิกทุกคนที่ประกอบอาชีพ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 39.5 ตกอยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน 3,000 บาท หรือต่ำกว่า รองลงมาคือกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้

3,001-7,000 บาท (ร้อยละ 25.9) กลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ 7,001-15,000 บาท และกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้สูงกว่า 15,000 บาท ตามลำดับ (ร้อยละ 19.2 และร้อยละ 15.4 ตามลำดับ)

3. ลักษณะภูมิหลังทางสังคม

3.1 ระดับการศึกษา

ในด้านการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.7) จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37 จบการศึกษาสูงกว่าระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10.3 เป็นกลุ่มของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา หรือจบการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

3.2 การช่วยงานบ้าน

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามการช่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น กวาดบ้าน ซักผ้า ทำกับข้าว เป็นต้น พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.4) รายงานว่าตนเองได้ช่วยภรรยาทำงานบ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เหลือ ร้อยละ 12.6 บอกว่าไม่ได้ช่วยภรรยาทำงานบ้าน

3.3 ทักษะคติต่อบทบาทของชายในครอบครัว

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อคำกล่าวที่ว่า “เป็นการดีสำหรับครอบครัว หากสามีเป็นคนหาเลี้ยงครอบครัวและภรรยาเป็นคนดูแลเรื่องภายในบ้าน” พบว่ามีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้ หากผู้ใดเห็นด้วย จะถือว่า มีทัศนคติเชิงลบต่อบทบาทของชายในครอบครัว ในทางตรงข้าม หากไม่เห็นด้วยกับคำพูดดังกล่าว ถือว่าผู้นั้นมีทัศนคติเชิงบวกต่อบทบาทของชายในครอบครัว ปรากฏว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.6) เป็นผู้ที่มีทัศนคติเชิงลบต่อบทบาทของชายในครอบครัว ที่เหลือ (ร้อยละ 32.4) เป็นผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อบทบาทของชายในครอบครัว

3.4 แบบของครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคั้งนี้อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 61.7 และอาศัยอยู่ในครอบครัวขยายร้อยละ 38.3

3.5 เขตที่อยู่อาศัย

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.3) อาศัยอยู่ในเขตชนบท กลุ่มตัวอย่างที่เหลือร้อยละ 37.7 อาศัยอยู่ในเขตเมือง

3.6 ภาคที่อยู่อาศัย

พบว่ากลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 24.8 อยู่ในภาคใต้ร้อยละ 20.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 19.6 และร้อยละ 19.4) กลุ่มตัวอย่างที่เหลืออีกร้อยละ 16 อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ร้อยละของชายผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะภูมิหลัง	ร้อยละ
ลักษณะภูมิหลังทางประชากร	
อายุ	
ต่ำกว่า 35 ปี	25.5
35-49 ปี	34.0
50 ปีขึ้นไป	40.5
รวม	100.0 (746)
อายุเฉลี่ย	46.13 ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.97
อายุต่ำสุด	20 ปี
อายุสูงสุด	79 ปี
จำนวนบุตร	
1 คน	17.7
2-3 คน	45.7
4 คนขึ้นไป	36.6
รวม	100.0 (746)
จำนวนบุตรที่มีชีวิตเฉลี่ย	3.41 คน
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.29
จำนวนบุตรน้อยที่สุด	1 คน
จำนวนบุตรมากที่สุด	17 คน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ร้อยละ
ระยะเวลาสมรส	
ต่ำกว่า 15 ปี	37.7
15-24 ปี	26.4
25 ปีขึ้นไป	35.9
รวม	100.0 (746)
ระยะเวลาสมรสเฉลี่ย	20.53 ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.88
ระยะเวลาสมรสสั้นที่สุด	ต่ำกว่า 1 ปี
ระยะเวลาสมรสยาวนานที่สุด	56 ปี
ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ	
อาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์	
ภาคเกษตรกรรม	48.5
นอกภาคเกษตรกรรม	43.6
ไม่ได้ทำงานอยู่บ้าน	7.9
รวม	100.0 (746)
อาชีพของภรรยาผู้ให้สัมภาษณ์	
ภาคเกษตรกรรม	41.8
นอกภาคเกษตรกรรม	34.5
แม่บ้าน	23.7
รวม	100.0 (746)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ร้อยละ
รายได้ของครอบครัว เฉลี่ยต่อเดือน	
3,000 บาท หรือต่ำกว่า	39.5
3,001-7,000 บาท	25.9
7,001-15,000 บาท	19.2
สูงกว่า 15,000 บาท	15.4
รวม	100.0 (746)
ลักษณะภูมิหลังทางสังคม	
ระดับการศึกษา	
ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น	10.3
ประถมศึกษาตอนต้น	52.7
สูงกว่าประถมศึกษาตอนต้น	37.0
รวม	100.0 (746)
การช่วยงานบ้าน	
ช่วย	87.4
ไม่ช่วย	12.6
รวม	100.0 (746)
ทัศนคติต่อบทบาทของชายในครอบครัว	
ทัศนคติเชิงบวก	32.4
ทัศนคติเชิงลบ	67.6
รวม	100.0 (746)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	ลักษณะภูมิหลัง	ร้อยละ
แบบของครอบครัว		
	ครอบครัวเดี่ยว	61.7
	ครอบครัวขยาย	38.3
	รวม	100.0 (746)
เขตที่อยู่อาศัย		
	เมือง	37.7
	ชนบท	62.3
	รวม	100.0 (746)
ภาคที่อยู่อาศัย		
	เหนือ	24.8
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	19.4
	กลาง	19.6
	ใต้	20.2
	กรุงเทพฯ	16.0
	รวม	100.0 (746)

การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทย

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทยมาจากคำถามที่ใช้ในการสำรวจได้แก่ “ตัวบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากน้อยเพียงใด” ซึ่งใช้ถามเฉพาะผู้ที่สมรสแล้วยังอยู่กินกับคู่สมรส เพื่อให้ได้ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด จึงถามเฉพาะผู้ที่มีบุตรอายุ 0-3 ปี จำนวนทั้งสิ้น 746 ราย ในช่วงของการให้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 4 ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.4 ช่วยดูแลบุตรพอ ๆ กันกับภรรยา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.6 ช่วยภรรยาดูแลบุตรเป็นบางครั้ง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.7 ช่วยภรรยาดูแลบุตรเป็นส่วนน้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5.1 บอกว่าตนเองดูแลบุตรเองเป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 2.1 ตอบว่าตนเองไม่เคยช่วยดูแลบุตรเลย

ตารางที่ 4 ร้อยละของชายผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร

การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร	ร้อยละ
บิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากน้อยเพียงใด	
บิดาดูแลเป็นส่วนใหญ่	5.1
ช่วยดูแลพอ ๆ กันกับภรรยา	33.4
ช่วยภรรยาเป็นบางครั้ง	31.6
บิดาช่วยดูแลบุตรเป็นส่วนน้อย	27.7
ไม่เคยช่วยเลย	2.1
รวม	100.0 (746)